

Kents funderingar

KENT OLSSON

Året är 1978 och jag är åtta år

Ett dygn på Sollerön i slutet av april

Klockan är arton minuter över sexton och vid köksbordet på Sinarvs-vägen sitter Mamma, Uffe och jag. Vi har precis satt oss ned och på bordet står spagetti och köttfärssås. Det luktar lika som spagettin och köttfärssåsen i skolan men det smakar långt ifrån likadant. Mammans köttfärssås var underbart god och spagettin var mycket smalare än den Tant Gerda och mattanerna serverade. Mattanter hade alltid huckle och förkläde på sig när jag var liten. Glasögon och större bröst var också vanligare än i andra kvinnodominerande yrken på den tiden. Dom var även lite argare och bestämdare. Så upplevde jag det i alla fall.

Ketchup till spagetti och köttfärssås fick vi tjata om. Mamma sa att det var så mycket ketchup i maten redan, att det inte behövdes mer.

Vi har självskrivna platser vid bordet. Det är bara Pappas plats som är tom. Det smäller i en bildörr och så hörs några steg på asfalten ute på gården och så ett långt steg. I samma sekund öppnas ytterdörren och Pappa kommer hem ifrån jobbet. Han hälsar glatt ifrån hallen och kliver ut skorna med stöd av den ena foten. Sedan går

han genom köket nynnades på en osammanhängande melodislinga ”Pappidappi doppi daaa” Han lägger påsen med den tomma matdosan i på diskbänken och forstätter ut i tvättstugan. Vattnet ifrån den långa kranen spolar ner i det stora rostfria handfatet och han sjunger vardagsnöjt samma märkliga melodi när han tvättar händerna efter ännu en arbetsdag på stegfabriken Wibe. Han jobbade där i 44 år. Inte så konstigt att han sjöng nästan varje dag.

Inne i vardagsrummet har clownen Manne börjat på TV. Det var, precis som det låter en clown. Det enda som gjorde den här cirkusgubben annorlunda var att han tecknade, käkade banan och ägnade sig åt pantomimteater. Ibland visade han stillbilder på öar i Göteborgs skärgård eller så lekte han med en gul gummianka mot sitt knä. Min bror och jag fullkomligt hatade Clownen Manne och den där förbannade ankan. Klockan 16.45 var det slut och vi hade ätit klart. Då kunde vi sitta i vardagsrummet och titta på klockan i femton minuter till klockan 17:00. Då blev det finska barnprogram.

Vi sitter bredvid varandra på golvet nära TV:n och tittar på en flicka som bor med sin mormor i en röd stuga i skogen. Tanten lagar mat på en järnspis och på deras köksbord brinner en oljelampa. Dom säger inget mycket till varandra och när dom väl gör det så är det mest stora ögon och grymtningar. Uffe och jag tittar också på varandra och begriper naturligtvis ingenting vi heller. Jag minns att vi skrattade ibland för att flickans mormor var lika tjock som vår egen Mormor.

Så blir klockan äntligen 17:30 och det är äntligen dags för barnprogram ifrån Sveriges television.

Vi sjunger med i dom sista orden i vinjetten ”Kom nurrå. Vaddå, barnprogram i TV2” Dagens höjdpunkt drar igång med en TV-hallå som gjort sig så fin det bara går. Ny lila blus och jättemycket läppstift. Sedan berättar hon med len röst om dagens barnprogram. Det var alltid spännande eftersom det kunde bli något riktigt bra som Fem Myror är fler är fyra elefanter. Men det kunde även bli ett program som handlade om en pojke ifrån Afrika som sprang till skolan och hem igen. Vad som än visades så tittade vi. Det fanns ju inte mycket annat att välja på.

Nästa hålltid var mitt i Sveriges Magasin med Gunnar Arvidsson. Då hade vi druckit choklad, ätit skogaholmslimpa och borstat

tänderna. ”Drutten och Gena”, ropade Mamma ifrån vardagsrummet och vi rusade ut ifrån våra rum fram till TV:n igen. Drutten och Gena var två dockor som stod emellan två böcker i en bokhylla. Drutten var en krokodil och Gena var en apliknande nalle. Omåttligt populära figurer, fast åter igen, det fanns inte så mycket annat att se på.

Kl 20 hade jag legat i sängen en lång stund. Alla jag kände tyckte om Hurricanes och Sex Pistols. Det gjorde jag med, men i smyg lyssnade jag på Abba. Ett kassetband som jag fått av Pappa med bild på hela bandet på framsidan bredvid en helikopter. Ifrån vardagsrummet hör jag vinjetten till Baretta och nära mig spelar Abba Dancing queen.

Mamma ropar till mig att det är dags att vakna. Solen skiner in genom fönstret och min toppmatade kassetbandspelare står och tuggar, eftersom bandet är slut och den automatiska avstängningen har slutat att fungera. Eftersom det sitter en strömkabel i gjorde det inte så mycket. Men hade det varit batterier hade dom varit slut.

Jag klär på mig kläderna som Mamma lagt fram. Ett par blå manchesterjeans och en polotröja med hög krage. En sådan som var så elektrisk laddad att håret stod upp i en timme efter att man satt på sig den. Uffe som är sex år 1978 ska inte till skolan. Han är ändå uppe före mig och har redan ätit frukost när jag sätter mig vid bordet. Fil, flingor och en limpsmörgås med messmör står framdukat till mig. Det var helt enkelt så det fungerade på den tiden. Mamma fixade allt.

Gröna gummistövlar, en brun täckjacka med muddar och så Ingemar Stenmark-mössan som Mormor stickat och påpassligt sytt in mitt namn, Kent, i pannan på den. Av Mormor hade jag även fått skolväskan, en grön plastväska med axelrem.

Jag går ut genom ytterdörren och jag hör Mamma ropa: ”Smäll inte i dörren!” Glaset bredvid dörren skallrar av centrifugalkraften, när jag av bara farten drar igen dörren bakom mig och släpper taget.

Dikena är fulla av smältvatten och det porlar som små bäckar utanför Tant Anna, vår närmsta granne. Det doftar kompost och små fåglar flyger av och an, kvittrar och verkar lyckliga.

Tommy Duhlbo svänger ut på Sinarvsvägen med sin cykel. Han var äldre än mig och fick cykla fast det inte var sommar ännu. Det fick inte jag. Vaktmästarna Lins Anton och Mylå Axel ’samgår’ uppför »Lazybacken«. Tant Gerda, en av skolans mattanter trampar uppför

backen på väg till jobbet. Jag tar alltid genvägen och viker av och går mot Sigge Låås hus, svänger sedan och går rakt upp mot det vi kallade Gården. Ute på ängen mellan Låås och Gården står det en getabock. Han sitter fast i ett blått noppigt rep som är bundet i ett spett som är nerslaget i marken. Djuret ser inte speciellt snällt ut. Smutsig av lera och med en skäggstufs på hakan står den och blänger på mig. Jag fantiserar hur han svär och hotar mig. Dom långa hornen påminner om något hemskt monster som jag sett på något skivomslag hemma hos Mikael Flintha. På säkert avstånd passerar jag geten, Gården, stora vägen, Koopen och så drar jag i den tunga dörren samtidigt som jag lutar mig tillbaka.

Efter skolan går jag ut samma dörr som jag kom in. Det frasar under mina stövlar av gruset som ligger kvar efter vinterns sandning och grusning. Vägkanten är lerig och här och där ser jag små snöhögar. Tråmbu Karin och Anders kommer körande i sin guldfärgade bil. Det är släkt och vänner till oss. Dom vinkar glatt båda två i bilen.

Jag viker in och går över Gården och när jag kommer förbi ladan stannar jag upp och tittar på geten. Den ser mycket snällare ut nu än den gjorde i morse. Jag går med små steg närmare och den går sakta emot mig. Jag sjunger tyst ”Jag ska måla hela världen lilla mamma”. Det var den finaste visan jag kunde och jag tänkte att den kanske kunde lugna mördargeten så att den blev snäll så att jag fick klappa den. Så står jag bara ett steg ifrån honom. Jag sträcker ut armen och min hand nuddar hans huvud. Pälsen är sträv och jag kliar honom på huvudet med fingrarna. Några sekunder senare känner jag hans horn mot mina revben och jag knuffas bakåt av kraften och sätter mig på baken mitt i leran. Det gör fruktansvärt ont och jag rullar mig utom räckhåll för ännu en attack. Jag ställer mig upp och trär väskan över huvudet. Rättar till mössan och svär allt jag kommer på samtidigt som jag pekar fördömande mot geten! Snoret hänger och jag grinar högt samtidigt som jag håller med båda händerna mot bröstkorgen. Jag går förbi Axelssons, Tant Gerdas hus och när jag passerar Majbritt och Martin Jonassons gula hus har det ondaste gått över och mina tankar har fastnat i glass! När jag kommer hem ska jag äta sjukt mycket glass. Det är min enda tanke. Jag kommer in på vår gård. Att ytterdörren är öppen är ett av dom bästa minnena jag har

som vårtecken. Mycket bättre än tussilago. I köket sitter Mamma och Gunbritt Sörbu och dricker kaffe och röker.

Jag berättar för Mamma vad jag varit med om och hon gör i ordning glass med chokladsås. Mamma sitter på sin plats. Gunbritt sitter på Uffes plats och jag sitter på min plats.

Det känns tryggt att sitta där. Hemma på Sinarvsvägen var det tryggt, struktur, middag och inte för mycket ketchup.

Klockan 16:18 sitter vi där igen hela familjen. En av oss har i alla fall ett rejält blåmärke att visa upp i skolan dagen efter.

Getdjävel!

Nätläggning med Trapp Lars

Året är 1977 och jag är en av alla sjuåringar som växer upp på Sollerön det året. Kyrkan var den största byggnaden i hela världen, Ångbåthusbacken var den brantaste vägen i hela världen och Gesundaberget var det största berget i hela vida världen. Självklart visste man ju om den övriga världen men detta var ju vår värld. Det som fanns utanför var ju inte på riktigt. Bara på TV och i tidningar.

Det är i början av sommarlovet och på Leröns norra del sitter min bror Ulf och jag på knä i gräset bredvid den lilla grävda båtviken och tittar efter grodor i det spegelblanka vattnet. Vi har precis blivit till-sagda att låta bli att kasta stenar i vattnet, eftersom det är stenar som dom plockat upp för hand till piren för att få fram sanden till badplatsen. Stim med kvidd och den grönbruna botten i den konstgjorda viken ser bottenlöst otäck ut. Det prasslar i dom höga björkarna av vinden och en trollslända flyger över vattenytan. Den stannar upp och det ser ut som om den lokaliserar sig, samlar kraft. Som en liten helikopter gasar den sedan på och styr skickligt iväg mellan dom små vasstråna invid land och flyger upp mot vägen och sedan rakt upp och försvinner mot himlen som en liten svart prick.

Pappa och Lars står bakom vår gröna kombibil. Bakluckan är öppen och jag ser hur deras munnar rör sig men dom är för långt bort för att jag ska höra vad dom säger. Det skramlar och ibland hör jag hur Lars skrattar. Trapp Lars var den i det närmaste legendariske köpmannen på Sollerön som hade sin affär i ladan ute på gården,

Vy från Lerön norrut. Foto: Torbjörn Nääs

där han bodde. En riktig handelsbod där man kunde köpa allt ifrån färsk ost och mjölk till jackor och vinterrockar. När jag tänker på Lars idag så kan jag höra hur han harklar sig och visslar. Det gjorde han ofta. Jag minns att han inte sa så mycket men strålande av vänlighet och värme.

Pappa kommer gående med en stor gul balja med handtag som han bär mellan sina armar. Han har stora gummistövlar på sig och när han går förbi oss säger han ”gå och sätt på er flytvästarna.” Vi springer upp till bilen och tar fram våra västar. Dom är svåra att få på sig, helt utan elasticitet, orange, fyrkantiga i formen på något vis och flytblocken inuti av frigolit under det glatta tyget är stenhårda. Uffe och jag hjälps åt att spänna dom tre remmarna åt varandra. En över magen, en vid halsen så att flytkragen spändes upp runt öronen och nacken och så till sist den där remmen i grenen. När två bröder ska hjälpas åt att dra åt en rem som är hård och skär i mellan skinkorna blir det ett minne som man aldrig glömmer. Det gällde att se till att vara den siste att dra. Då kunde man ge igen direkt.

Lars och Pappa var redan i båten och vid bryggan stod dom och väntade. Lars höll i trätrallen när vi klev i båten barfota. Doften av

tjära och en behaglig unken trädoft låg som en grilldimma i båten. Vi fick kliva förbi Lars längst bak och förbi platsen där Pappa satt i mitten och sätta oss längst upp i fören på båten. Det var halt och båtens golv saknade plankor och då och då gled foten ner emellan i det slemmiga ljumma vattnet när vi försiktigt tog oss till vår plats.

Med kraftiga vana årtag drog Pappa oss fram i båten och för varje årtag ryckte det till i hela farkosten. Ibland ropade Pappa andfådd: ”Titta en motorbåt!” Man försökte titta men eftersom kragarna satt som skyggglappar på båda sidor av ansiktet såg man ju absolut ingenting. Jag såg Trapp Lars, baljan med nät och Pappas rygg. Om jag sänkte blicken lite såg jag även visselpipan som satt fast i ett snöre i flytvästen. Om man blåste i den blev man direkt deporterad till land med hot om att aldrig mer få följa med ut och lägga nät. Visselpipan var till för nödsituationer. Någon minut senare hade nätläggarsällskapet bytt riktning och efter ytterligare någon minut stod jag ensam på land och ser hur dom glider ut över Siljan mot *Färdoman* och försvinner bakom träden.

Jag tillbringade många nät dagar på land vid viken på Lerön. Trollsländor och fåglar. Kvidd och pinnar. Man såg dessutom alla motorbåtar utan flytväst som passerade ifrån Västersjön och åkte in under Nybron. Någon nätfiskare blev jag aldrig men faktum är att jag idag har sportfiske som mitt största intresse. Vem kunde trott det?

Idag är det ingen som lägger nät längre. Men när jag passerar Lerön med bil kan jag se mig själv där gå omkring nere vid stranden utan flytväst och kasta förbjudna stenar i vattnet och upptäcka naturen som sjuåring vid Siljan. Världens största sjö!

Kent Olsson